

Føroya fiskimenn og Føroya arbeidarar

av stjórn Arbeidsmannafelags „Fylkingar“.

III.

Ein skipan, hvareftir allir landsins búgvarar at kalla automatisk rættvirkandi máttu lagt akklar til at borið samfelagið ígjøgnum krepputíðir, og sum sjálvandi eisini tryggjaði teim ymsu «klossum» samsvarandi fíggarliga og aðra framgongd í uppgongutíðum, er tilkall skipan vildi verið eitt óført framstig og stímbraun av einstaklinginum sum samfelaginum í síni heild.

Men allar súðir eru ikki sýttar við eini tilkalli skipan. Tit Føroya fiskimenn og vit Føroya arbeidarar, ið eru meirlutin í so stórum munni, at uttan okkum er ikki, kann ikki vera talan um Føroya tjóð, Føroya fólk, vit og tit megu ganga longri. Vit og tit megu taka okkum um reiggj og bjarga øllum teim hundræðum at tjúsdumum, ið nú fara út av landinum, fara óneyðturviliga av landinum! Føroya fólk er fátækt. Tað hevur ikki ráð at offra í milliónum til útlandske kapitalistar. Vit teinka her særliga uppá øll tey hundræð tjúsdumini, ið fiskiskapurin árs árliga má rinda ov nógv fyri salt, olju og aðrar stórar útgerðarvorur. Her er vert at undirskrifa, at tað er fiskiskapurin, fiskivinnan, ið er eini ringari, saft og kraftleysari skipan, ja sum av einum deyðsdømdum privatkapitalistiskum avloðaðum stýrslagi má oysa hin utlandska posan fullan við peningi, ið av rættum átti at komið Føroya landi, fyrst og fremst sjóvinnum, til góða.

Hevði landið haft tíkild handilin við olju, salti og øðrum stórum útgerðarvorum, tá ið málið á fyrsta sinni var reist á Føroya lovgiving, hevdu vit uppá stórsoluna av hesum vorum haft vunnid, ella rættari sagt spart, landinum so nógvan pening, at fyri hann kundu vit haft bygt øll tey stóru fiskiforini, ið okkum nú trýtur, eitt trol, ið er okkum, okkara landi, dyrt, dýrari enn mangur ein ættar. Fyri henda pening kundu vit aftrat haft bygt tær torvandi havnar og gjørt hovudsveginar, ið nú liggja og bjóða eftir logtingsins og statsins studningi, ein studningur, sum tykist at vera ómöguligt at fáa fatur í.

Tað hevur verið so ofta gjølla stillað upp, hvat ið landið vildi vunnid uppá salt, olju og aðra stórsolu. Javnaðarmenn á tingi og aðrir hava tíðum talað og skrivað um hetta. Seinast hevur Føroya skipara- og navigator-felag í einum brevi til lovgivingið biðið tingið tíkild handilin við olju. Tað eru ikki smásummur, hetta felag sigur, at vit nú árs árliga missa við núverandi skilaleysa dýra oljukeyp.

Sjóvinnan er korg, men so korg sum hon er, er hon livsstuðulin hjá okkum Føroyingum. Allar kreftir megu ti samlast um at fremja, livga og nora vinnulíkindini á sjónum, heima sum burturi. Men eingin bót uttan pening! Havnir — nýggj tíðarhóskandi for — nýggjar slóðbrótandi royndir, so vit standa forir at lofta okkum inn á nýggjar veiðiháttir, um tann gamli, gjeðnum oldir nýtti, má leggjast burtur — ein útviklingur ella rættari íbirtan og framleiðan av einum fiskaindustrii javnbjóðis, hvat menn hava í grannalundinum — ein fyrri alt landið felags sölustóð o.s.fr. — alt hetta er neyðturviligt, so neyðturviligt, at flest øll uttan

tjak viðganga, at okkum torvar tað. Men tað fest ikki uttan pening, uttan ein málfæsan «kollvellingarpolitik», eina kollvelling av tí politikki, hvørs oddamaður og menn siga, at teir vilja leggja allar árar umborð ímóti landshandli. Vit koma ikki uttanum tað, vit megu til tað, vit, Føroya fiskimenn og arbeidarar, vit megu kollvelta tað, ið Danir rópa fyri «Visnepolitikken». Vit megu reka forðarnar út av Føroya lovgivingi og bjarga landinum frá at vera vanstýrt og útsogið av útlandskum kapitalismum. Vit megu seta lands-handilin, taka brunafrýggjina og fyri tann vunna peningin gera okkara sjóvinnu kappingafora, livs- og arbeidfora. Ongu tíð sum nú er landshandilin neyðturvilur, nú tá ið alt tykist at slanda í botni, øll lond, ið vit hava nakað við at gera, eru farin at ganga «konfingteringarvegin», ænsa eftir at innforlan frá teim ymsu londum stendur í forhold til, hvat ið londini keypa frá einum sjálvum. Aftrat øllum tí, ið sagt er, kemur altso, at vit verða, um vit ikki skulu brenna inni við vorum okkara, noyðdir at «regulera» okkara innkeyp soleidis, at vit keypa frá teim, ið keypa frá okkum — og so megu vit ænsa eftir, at vit veruliga koma at standa sum keyparin; so vit ikki sum nú lata Onglendirar kreditera sær stóran part av t. d. okkara saltkeipi í Spanien, ið keypir meginpartin av okkara fiski. Hovdu vit umtalaða landshandil, var gaman í at «regulera» okkara keyp okkum til gæus. Sum nú er, er eingin plánu ella linja í okkara handli: hvort tekur beinið undan øðrum, og flestir av okkara «stórus» reidarum og keypmönnum eru tessverri ikki stórir og fríir, men ótrír og smáir, í hondunum á donskum og enskum kapitalistum.

Vit megu inn á ta planekononomisku leiðina. Føroya fiskimenn og Føroya arbeidarar hava ikki ráð, orka beinleiðis ikki at verða við at seigjast. Okkum arbeidarum og tykkum fiskimönnum torva handling, og tað eru vit og tit, ið skulu handla, lat okkum undirskrifa tað. Vit og tit eiga at gera Sigmunds orð til okkara: eg líti á mátt mín og meg. Fylktir og málvisir megu vit sjálvir umskipa samfelagið, so okkara so væl sum samfelagsins interessur til sjós og til lands verða framdar. Til lands! Ja, her trýtir ikki minst. Vit vilja í næsta greinlingi nerta við ta núverandi skipan og arbeidaranna og fiskimanna interessur á landjorðini.

STREIKA

Samráðingin millum arbeidararnar og arbeidsgevararnar um kontantútbetalingarkanttorid eru slitnar. Keypmennirnir vilja ikki góðkenna kanttorid og arbeidararnir vilja ikki vikja frá teirra rættvís kravi um at fáa teirra arbeidslon kontant betalla. So stalt stendur hart móti hóróm. Verkfallið byrjaði ónsdagin í seinasta viku.

Er tað ikki logið at hugsa sær, at menn í 1934 seta hond og fót ímóti, at arbeidararnir skulu kunna stovna eitt útbetal-

ingarkanttor, sum teir, arbeidararnir sjálvir bera kostnaðin av. Arbeidsgevararnir hava bert at uppátækna eftirlitskortid og galda arbeidslonina, ið arbeidararnir eiga.

Er tað nakar rættvístugsandi ið kann siga, at hetta krav arbeidararn er órímiligt? Vilja arbeidsgevararnir stríðast bert fyri stríðsins skuld?

APRÍL

Táid Óli Poulsen og J. H. Danbjorg vóru her og hildu politiskan fund, atlaði eg mær at siga nokur orð og rósa fólkatingmanninum; men hvat hendi? Jást, sum eg skuldi biða um orðið, fór hjartað at hoppa og — ja, — og so hvarv tað. Eg hugsi, at tað fór heilt niður í aðra brókina — eg hugsi tað var tann vinstra brókin; tí — fór tað í hina hógna, so kom tað aldri úr henni aftur; men tibetur, aftur kom tað, og nú slær tað sum nakran tíð, ja sum ongandi fyrr. Eg feli meg so hettan og glaðan, mest av øllum gleðið tað meg, at eg eigi ein so góðum grýlskorti, at eingin kann kenna meg og tí kann eg sverla allar socialistar so kolsvarar. Eg skrivaði eina grein í «Dimmaketting» nakað her fyri. Hon var góð. Eg atlaði at lokka socialistarnar apríl; men skammi fái teir, heldur enn teir vildu trúgvaf, eg skrivaði. Nú vil eg royna at skriva í «Socialinum», so megu teir trúgva. Tíverri tað eydnaðist mær ikki at lokka socialistarnar apríl. Teir vóru so varugir, teir varnaðust, at meginparturin var ósannheit av tí, eg skrivaði; men L. S. trúði øllum somlum, og pápi hansara — ja, góð forlái mær — eisini hann gekk apríl og takkar mær í «Dimmaketting» fyri tað, ið eg bjóaði saman.

Soleidis kann tað ganga viðhvort. Ikki var tað ættan mín, at lokka mínar góðu vinir apríl; men trúgva skulu tit mær «Ein Føroyingur» og «Fysturoyingur» — fedgarnir báðir, at hevði eg vítað tað at tit lupu á pinnin, so hevði eg einki skrivað, fyrr enn hasin skarns apríl mánaður var farin aftur um.

»Bedre Lykke næste Gange.
Sambingur.

ÚR DANMARK

Hin danski arbeidarin og socialdemokraturn.

Vanliga hevur tað verið so, at tað valla hevur eydnað eini ríksstjórn í einum landi, har ið partarnir standa nakað javnbjóðis, at stíði eina og enn og minni tveir setur við ræði. Í Danmark hevur verið ódrvísi. Javnaðarmenn feldu vinstra — hogra stýrið 1929 og hava gingið fram í stórum við valni síðan. Í «Socialdemokratene» stendur áthugalig grein um, hvussu fjøl mentir arbeidararnir í Danmark fylkjast um socialdemokratiið. Tað kann vera «beherende» hjá »H. T.», og øðrum, ið hava talt dagarnar hjá socialismuni,

eisini í Danmark, at lesa hesa grein, ið er fakta:

I 1933 over 10,000 nye Medlemmer i Socialdemokratiet.

41,000 nye Medlemmer under Stannings Regering.

Befolkningens Svar til Reaktion.

I Gaar afstuttede vort Partikontor den endelige Medlemsopgørelse for Aaret 1933. Interesseret Kreds afventedes Resultatet med ikke ringe Spænding. Socialdemokratiet har længe været det bedst organiserede politiske Parti i Danmark og indtager, hvad Organisation angaar, en fremtrædende Stilling blandt Internationalens socialdemokratiske Partier. Man kunde derfor forundres om Medlems-Opgørelsen for 1933 viste nogen Tilbagegang eller Stagnation. Selvom vort Land i Sammenligning med de fleste andre Lande ikke har nogen uforholdsmæssig stor Arbejdsløshed, sætter den aarelange Krise dog sine triste Spor i Tusinder af Arbejderhjem og nødveddiggør Indskrænkninger og Besparelser.

Opgørelsen bragte en glædelig Overraskelse.

En Fremgang paa 50 Foreninger og 19,491 Medlemmer.

I Partiets Aarsberetning for 1932 meddeltes det, at Aaret 1932 afsluttedes med 1163 Foreninger og 179,579 Medlemmer. Sluttaltene fra i Gaar, d. v. s. pr. 1. Januar 1934, viser: 1203 Foreninger og 190,070 betalende Medlemmer. Altsaa en Fremgang paa 50 Foreninger og 10,491 Medlemmer! Et straalende Resultat, der viser en organisatorisk Styrke og Sundhed, der er enestaaende. Trods Krise og Arbejdsløshed, trods den politiske Oplosning i de borgerlige Partier, trods Regeringsbyrder og Depression, trods Stormløb mod vort Parti fra alle Sider fra Skatteborger-Reaktion til Kommunist-Opgivere: Over 10,000 nye Medlemmer og 50 nydannede socialdemokratiske Foreninger!

Fremgangen jævnt fordelt over hele Landet.

Ser vi nærmere paa Medlemstallet, viser det sig, at der i Partiets Organisationer er 121,031 Mænd og 66,039 Kvinder. Det er vægtige Tal, men alligevel Bevis for, hvor store Reserver vi endnu har at hente blandt Kvinderne. Iovrigt fordeler Fremgangen sig saaledes: København-Frederiksberg + 1500, øvrige Sjælland + 2800, Bornholm + 400, Lolland-Falster + 300, Fyn + 1800, Jylland + 3663. Dette Billede af en Fremgang jævnt fordelt over hele Landet uddybes yderligere, hvis man nøjere gransker Tallene for de enkelte Kredse.

Et Par Eksempler: I Odense By er Medlemstallet steget med 606, i Lovel-Kredsen, der er en ren Landkreds, er Medlemstallet steget med 179. For en Bymand lyder dette meget beskedent, men det er dog en Medlemsfremgang paa 51 pCt. En Provinsby som Roskilde har haft en Fremgang paa 266 (33 pCt.), Køge 129 (37 pCt.), Faaborg 85 (40 pCt.), Skive 141 (20 pCt.), Ringkøbing 74 (30

pCt.), Allinge-Sandvig 79 (78 pCt.), Rødby 45 (36 pCt.).

I Aabenraa Kredsorganisation — for at nævne et Tal fra det omstridte Land — er der en Medlemsfremgang paa 22 pCt. — Altsammen Resultater, der nok er værd at tage Hatten af for.

Hvordan København er Socialdemokrat.

Det er kendt fra tidligere Valg, at ca. 51 pCt. af alle Københavnerne stemmer socialdemokratiske. Staar de nu alle i Partiets Organisationer? Nej, desværre, saa langt er vi endnu ikke kommet. Ved sidste Folketingsvalg fik Socialdemokratiet i København 193,660 Stemmer. I Partiets Organisationer staa imidlertid kun ca. 60,000. Vi har prøvet at se lidt nøjere paa Tallene og er kommet til det Resultat, at hver 6. Københavner over 25 Aar er Medlem af Partiet. København er altsaa god nok ved Vælgene, men mange Københavnerne staa endnu udenfor Partiets Organisationer.

41,000 nye Medlemmer under Stannings Regering.

Ser vi nu bort fra Tallene fra sidste Aar og betragter Udviklingen i hele Landet siden 1929, faar vi ogsaa et virkelig glædeligt Resultat. Ministeriet Madsen-Mygdal faldt ved Valget den 24. April 1929. Ved dette Valg gik Socialdemokratiet 96,085 Stemmer frem. Socialdemokratiet og det radikale Venstre dannede Regering. Efter 3 1/2 Aars Regeringstid fornyede Vælgerne Regeringens Mandat, og med en Stemmefremgang paa ca. 70,000 fortsatte Socialdemokratiet Regeringssamarbejdet. Skyldes denne Fremgang nu kun socialdemokratiske Højkonjunkturer blandt Vælgermasserne? Ja, lad os engang se paa, hvorledes Svingningerne i Organisationernes mere langsomt bevægelige Tal er:

Den 1. Januar 1929 talte Socialdemokratiet 1033 Foreninger med 149,120 Medlemmer. Hvert Aar siden har der været Fremgang, og i Dag er Tallene altsaa 1203 Foreninger og 190,070 Medlemmer. Der er altsaa under den nuværende Regering dannet 170 nye socialdemokratiske Foreninger og indtraaet

40,950 nye Medlemmer i Partiets Organisationer.

Disse Tal viser, at Socialdemokratiet er i fortsat Fremgang Landet over og har bevaret en Kontakt med det danske Folk, som intet andet dansk politisk Parti. Disse Tal er tillige den store, brede, danske Befolkningens Svar til Parlamentslede-Apostlene, Skatteborger-Reaktionerne og de kommunistiske Splittelsesmænd. Kunde Svaret være mere værdigt og rigtigt?

Vi takker vore energiske Organisationsfolk for det stolte Resultat, takker de Titusinder af navnlose Agitatorer, der ved brydsomt Arbejde har vakt de Slove og Ligegyldige og faaet dem med i Partiets Arbejde og takker vore 190,000 Medlemmer for deres enestaaende Trofasthed mod vort gamle og dog evigunge Parti.

Vi vil ikke hvile paa de vundne Resultater. I 1934 tager vi paany et Kæmpetag for vort stolte Parti.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyri Suðuroyar-síðuna: P. M. DAM